Arkeologisk utredning

Väg 164 Rämne-Valex

Skee socken
Strömstad kommun

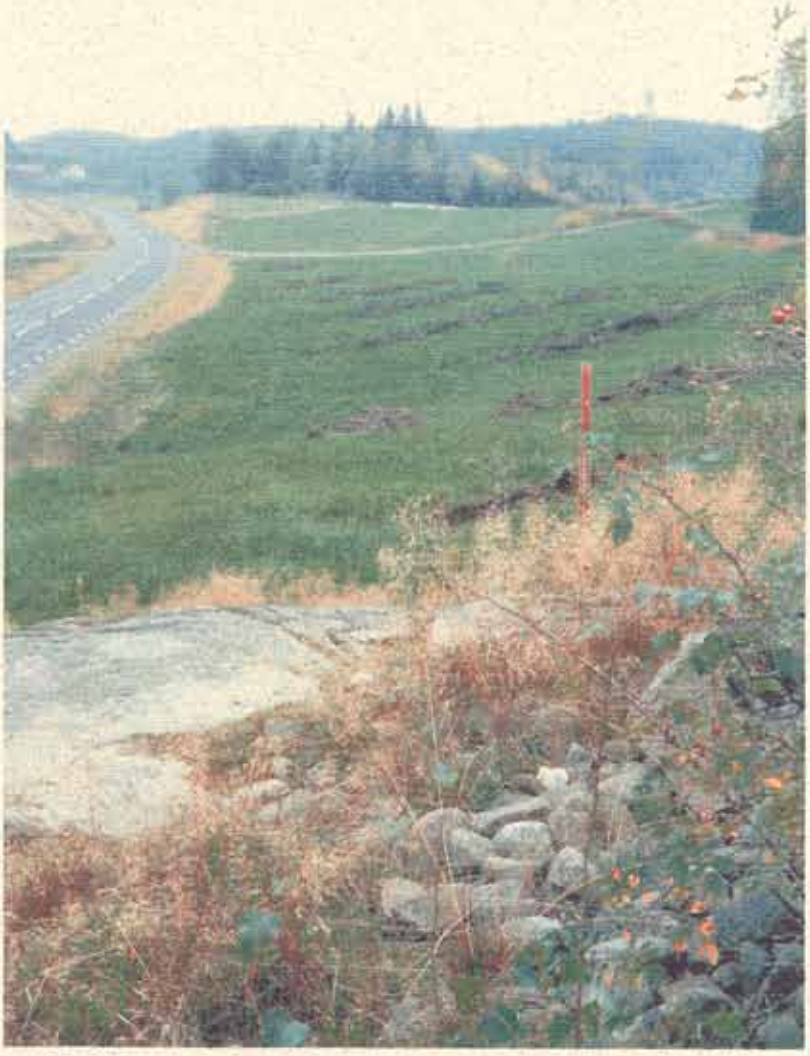

BOHUSLÄNS MUSEUM

Rapport 1999:9

Stig Swedberg

Arkeologisk utredning

Väg 164 Rämne-Valex

Skee socken
Strömstad kommun

Ur allmänt kartmaterial
Från Lantmäteriet
medgivande 90.80.12.
Utdrag ur ek.karta 9068, 9078 och 9088.

Bohusläns museum 1999:9
Stig Swedberg

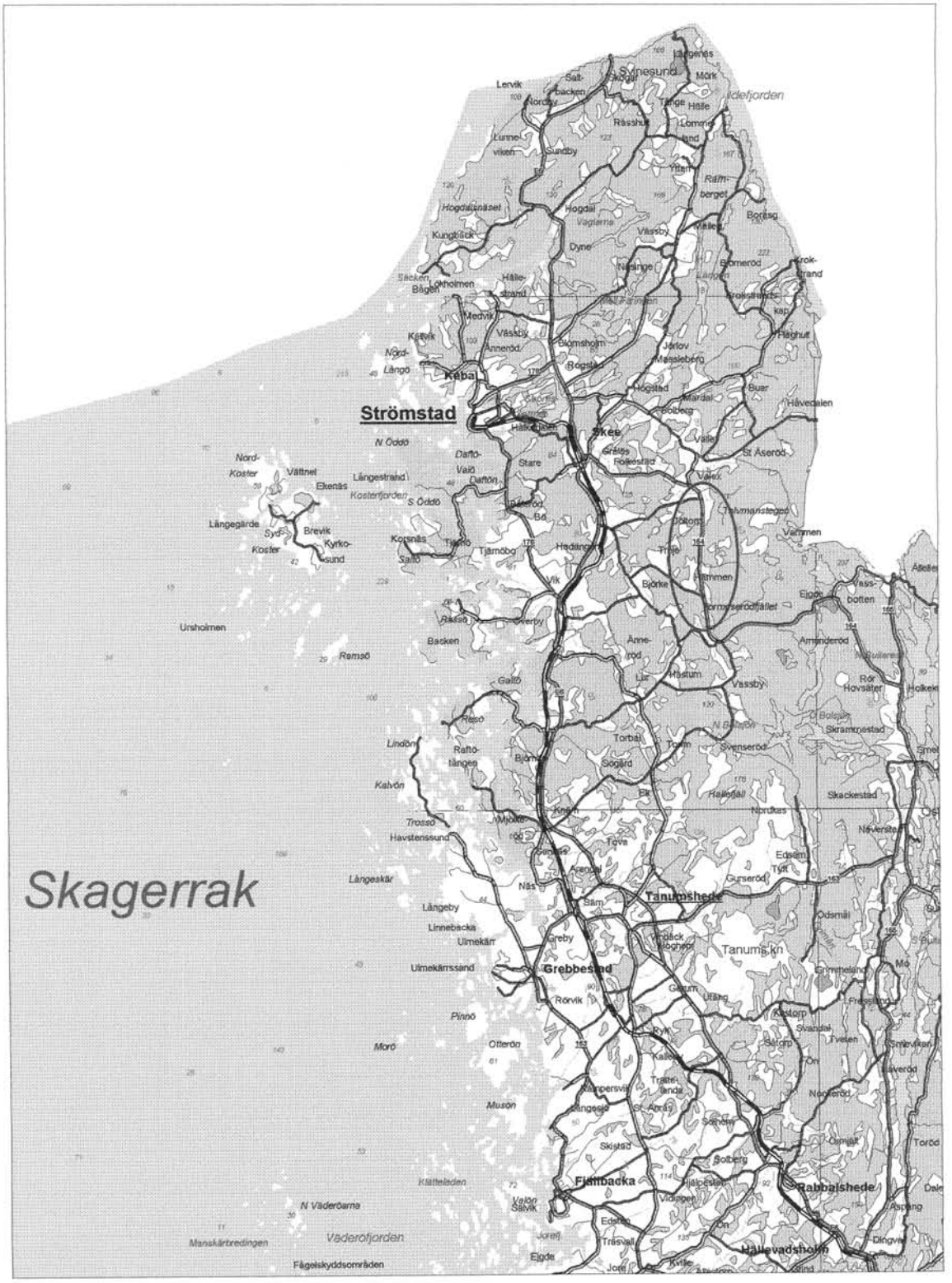

Utredningsområdet längs väg 164 markerat med blå ring.

INNEHÅLL

Inledning ---------- 1

Syfte ---------- 1

Naturlandskap ---------- 1

Fornlämningsmiljö ---------- 1

Metod och dokumentation ---------- 2

Utredningsresultat ---------- 3

Sammanfattning ---------- 9

Slutsatser ---------- 11

Tekniska uppgifter ---------- 13

Bilagor:
1 Utdrag ur ekonomiska kartan
2 Schaktbeskrivning
3 Fynd och prov
4 Anläggningslista

INLEDNING

Med anledning av vägomläggningsarbeten längs väg 164, sträckan Remne-Valex, utförde Bohusläns Museum under oktober 1998, en arkeologisk utredning.

SYFTE

Syftet vid utredningen var att fastställa eventuell förekomst av tidigare ej kända fornlämningar inför den kommande planeringen av vägsträckningen.

NATURLANDSKAP

Väg 164 följer idag en nordvästsluttande dalgång som i sin södra del, vid Remne, har en höjd över havet på 55 meter. I norr, vid Valex, är nivån 20 möh. I den norra delen, vid Äng, löper vägen genom den östra delen av ett kuperat odlingslandkap. Detta genomrinns av Hämmenåns källflöden. Något längre norrut passerar vägen ett par mindre slättområden, vid Lytorp och Södra Hee, belägna på 50 möh. Direkt öster om och något högre ligger Hämmengårdarna och den uppodlade platå som binds samman i norr och söder med Hee och Lytorp. Efter dessa följer en sträcka med relativt smala bergspass, i samband med dessa så börjar sluttningen ner till Valex slätten. Den är en sydostlig utlöpare till Skee slätten.

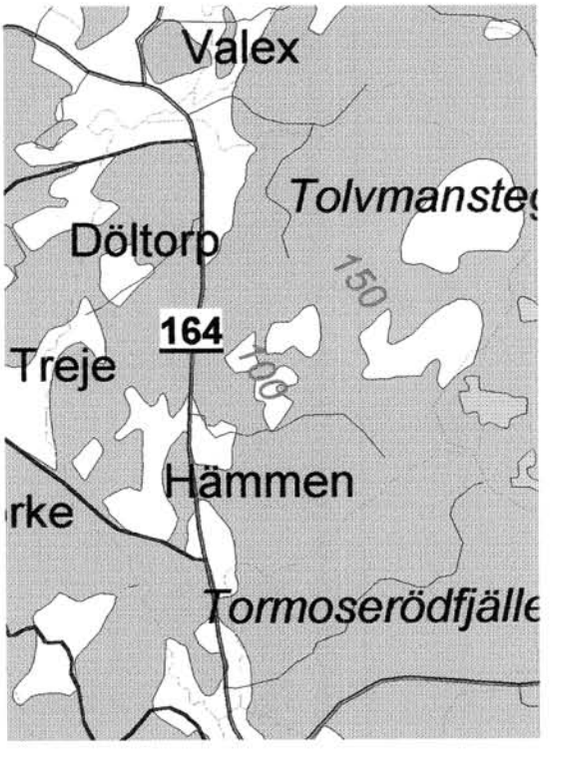

Området är tämligen karaktäristiskt för norra Bohusläns inland. Smala bergspassager och mindre slätter mellan mer eller mindre brant uppstickande bergspartier. Dalgången är, förutom de ovannämda slätterna, kraftigt utskuren av meandrande bäckfåror. Jordmånen är till stor del lera eller siltig lera. Några mindre sandiga partier samt ett mindre mossparti är enda undantagen.

FORNLÄMNINGSMILJÖ

På relativt höga nivåer, runt 65 meter över havet, ligger boplatser av stenålderskaraktär längs bergsidorna, Skee 755, 1190 och 1348 (se bilaga 1: utdrag ur ekonomiska kartblad). Man kan misstänka att dessa har varit strandanknutna och alltså representerar lämningar efter de första männis-

korna i området. Längre norrut i området förekommer boplatser av stenålderskaraktär på lägre nivåer, runt 50 möh, om vi följer samma antagande är dessa alltså yngre men anlagda med avseende på dess närhet till havet, Skee 474, 1192, 1193 och 1212.
På höjdlägen runt de idag odlade slätterna ligger gravar, Skee 551, 552, 555, 573, 591, 756, 758 och 1195. Dessa är framförallt från järnåldern men det är inte ovanligt att det finns gravar från olika tidskeden på ett och samma gravfält. I samband med odling i dessa områden har fynd av redskap från alla förhistoriens perioder dykt upp. Ett exempel är Hämmen, och granngården Snickeröd. På dessa gårdar har fynd gjorts av skafthålsyxor, flintyxor, grönstensyxor, flintmejslar, flintskära, brynen och sländtrissor, Skee 553, 556, 591 och 1346. Flera av dessa fynd tyder snarare på sten- och bronsålders bosättning än järnålder. Att människor tidigt utnyttjat dessa områden är tydligt. Om man har brukat dem kontinuerligt går dock inte att säga. De stora gravfälten runt Hämmen tyder dock på att platsen åtmindstonde sedan järnåldern brukats under längre tider. Att det ändå kan ske stora förändringar i bosättningen över tid visas av de tre historiskt kända gårdsbildningarna runt Lytorp, Skee 1194, 1245 och 1463, alla idag övergivna som brukningsenheter.
I detta område finns även en fornborg, Skee 761. Allt sammantaget bör detta betraktas som ett tidigt bosättningscentrum.
I den norra delen av området, vid Valex finns också två hällristningslokaler. Båda dessa ligger på låga nivåer och hör förmodligen till järnåldern.
I samband med vägbyggen på 30-talet, vid Hämmen och Valex, gjordes fynd av en urnegrav på vardera platsen.

METOD OCH DOKUMENTATION

Hela sträckan besiktigades till fots. Med hjälp av en jordsond kontrollerades marklagren. På de platser som bedömdes lämpliga för vidare utredning drogs schakt med maskin, 1,5 meter breda, eller om terräng och vegetation omöjliggjorde detta grävdes provgropar. Totalt grävdes 50 schakt omfattande 822 meter samt 33 provgropar 0,5-1m breda.
Schaktbeskrivningar presenteras i text och tabellform, provgroparna enbart i text.
Anläggningar presenteras i text och tabellform. Då anläggningar inte är knutna till schakt anges dess läge i meter från vägområdets norra ände vid Valex. Ett restriktivt urval av fynd gjordes i fält, även fynd som ej tillvaratogs redovisas dock i fyndlistan. Ett begränsat antal kolprover togs. Definitiva analyssvar fanns inte tillgängliga vid rapportskrivandet. Dessa kommer att redovisas i senare rapport.
De områden som bör leda till förundersökning presenteras med utdrag från Scandiakonsults preliminära kartor samt schakt och anläggningar inritade. Skalan är 1:2000 utom presentationen av utredningsområde 6 och 11 där skalan är 1:3000 (se även bilaga 1) .

UTREDNINGSRESULTAT

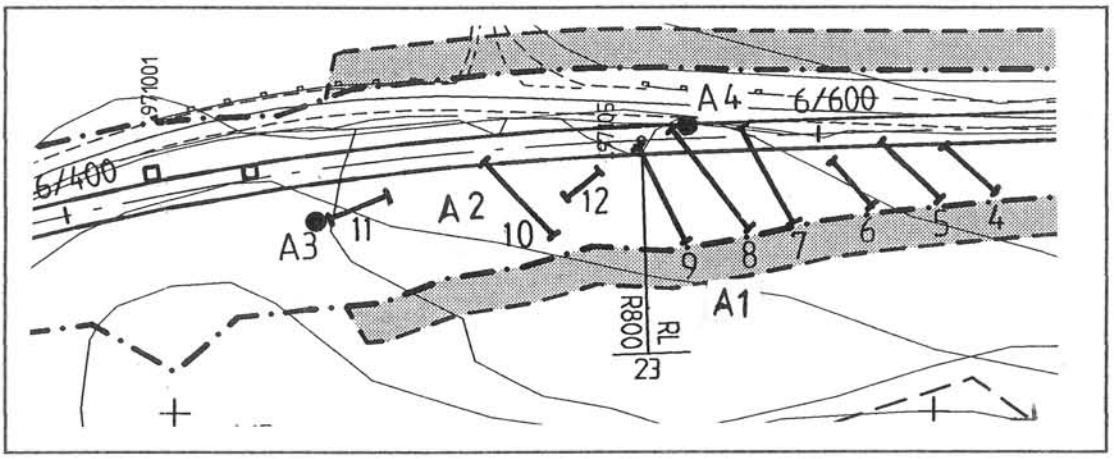

Utredningsområde 1 (6 700-6 300m):
Området utgörs av en östsluttande sänt. I dess södra del huvudsakligen odlad mark och i norr skogbevuxen. I området drogs 12 schakt (1-12) dessutom grävdes två provgropar.
Centralt i utredningsområdet på en mindre platå fanns ett kulturlager (1). Detta hade en viss utsträckning ned i slänten. I schakt 7-9 samt 12 kunde det delvis återfinnas, i schakt 10 fanns en mörkfärgning (2), 0,30 djup vilken tolkades som ett stolphål. I schakt 4, 6 och 7 fanns flint, kvarts och bergartsavslag. Dessutom en kvartskärna och en skifferbit som eventuellt är bearbetad. Fynden återfinns alltså i eller nedanför slänten. Troligen hör de dock samman med kulturlagret och har förts ned i slänten genom odlingsaktiviteter. Marken bestod av 0,15-0,3 meter tjock matjord därunder siltig gulgrå lera.
På platåns östsida finns en ansamling stenar (4) upplagda på ett mindre impediment. Det är troligtvis ett odlingsröse, men man kan inte utesluta möjligheten av gravanläggning.

Norr om åkern i skogskanten upptäcktes en del av en härd (3) i en dikeskant. Den innehöll cirka 0,5 liter skärvsten i den synliga profilen.
I skogsområdet norr därom togs två meterstora provgropar upp. De innehöll varken fynd eller anläggningar.
Mark: Barrskog, under förnatäcket fanns ett gråvitt sandlager.

Utredningsområde 2 (6 300-6 000m):
Området utgörs av en svagt nordöstsluttande platå. I syd består den av odlad mark och i norr av skog- och bergsmark. Inom området drogs 8 schakt (13-20) dessutom grävdes 6 provgropar.
I områdets södra del fanns i tre av schakten anläggningar i form av gropar/rännor med sot och kolinnehåll. Inga fynd gjordes.
Mark, matjordslagret var tunnare ca 0,2meter tjockt utom i schakt 19 och 20 där det var ända upp till 0,4 meter tjockt, därunder siltig gulgrå lera.

I den norra delen grävdes sex provgropar. Ingen innehöll några fynd.
Mark: Barrskog, under förnatäcket fanns gul-gulgrå silt.
Två anläggningar upptäcktes vid 6 150 meter, från norr. En gropanläggning (5), ca 3,5 meter i diameter, vilken tolkades som en kolningsgrop. Ett mindre

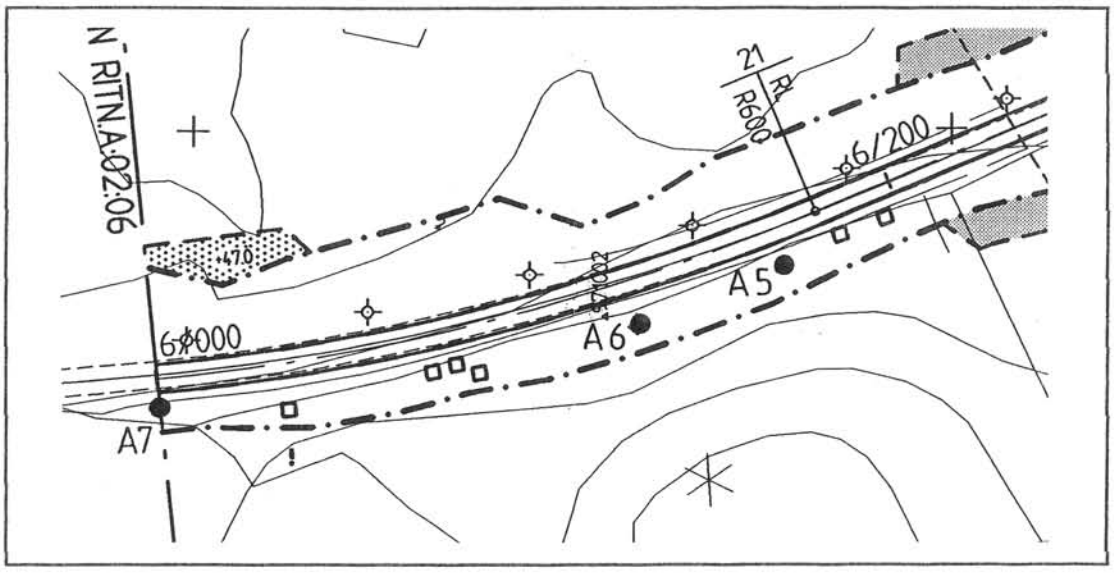

stenbrott (6) med slagplats och skrotsten.
Ytterligare en anläggning upptäcktes vid 6 000 meter. Ett odlingsröse (7), 1,5 meter i diameter och cirka 0,5 meter högt. Det låg öster om odlingsmarken på ett utskjutande bergsimpediment.

Utredningsområde 3 (6 000-5 450m)
Området består i sin södra del av en nordöstsluttande platå och i den norra av en brant sluttande, delvis terrasserad bergskant. Platån i syd är odlad.
Inom området drogs 10 schakt (21-30) dessutom grävdes två provgropar.
I det södra partiet innehöll schakt 23, 24 och 28 vissa mörka kulturlager-liknande partier. Schakt 25 innehöll en slagen svallad flinta.
Mark: 0,20 meter tjockt matjordslager därunder gulgrå silt.
I det norra partiet som består av en brant bergsluttning med vissa terrasser

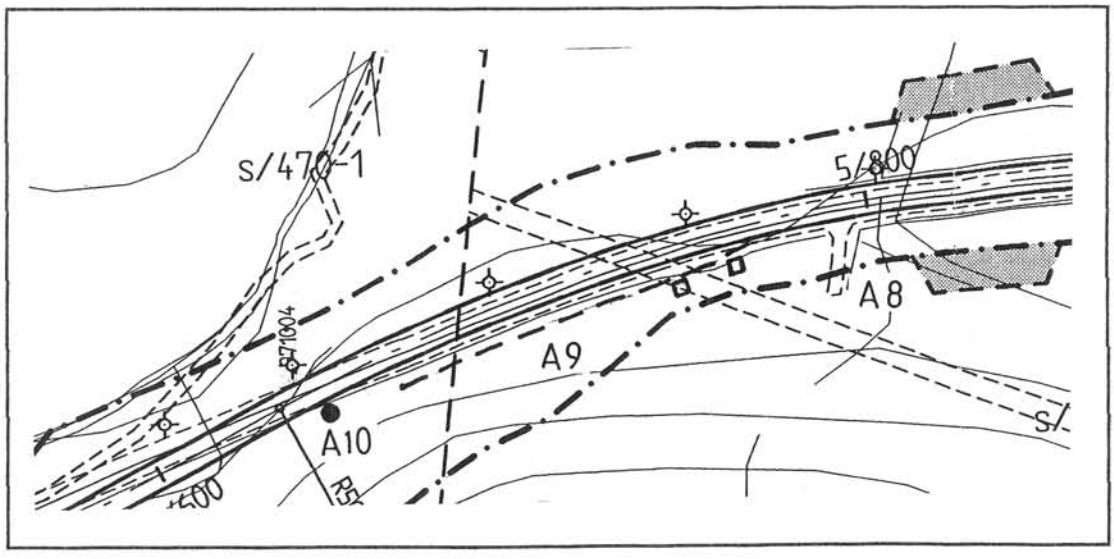

finns historiska lämningar i form av vägar och vägkonstruktionsdetaljer. En del av den äldre landsvägen (8), en stödmur (10) och ett kraftigt avvattnings-dike (10), i bergsbranten, för nuvarande väg. Alla objekten mellan 5 600 och 5 800 meter.
Mark: Barrskog under förnatäcket sandig till lerig silt.

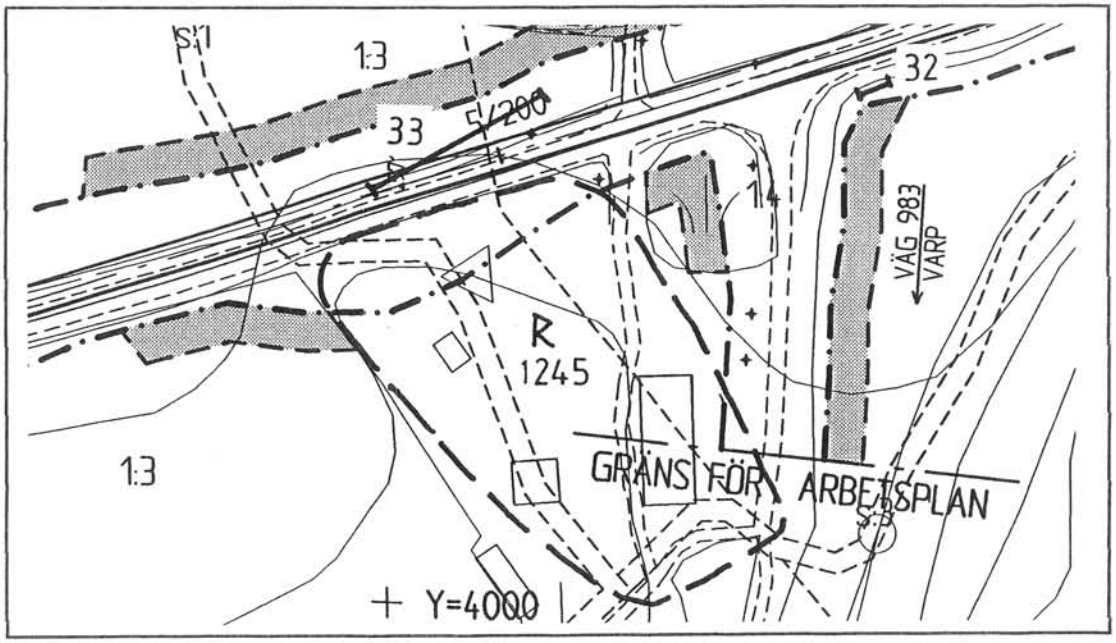

Utredningsområde 4 (5 450-5 100)
Området består av en östsluttande sänt med ett bergsimpediment i den norra delen. På bergsimpedimentet ligger Lytorps gamla tomt (Skee 1245). I området drogs 3 schakt (31-33).
Inga fynd eller anläggningar upptäcktes.
Mark; matjord 0,2-0,3 därunder gulgrå silt.

Utredningsområde 11 (5 100-4 000)
Området består av östsluttande åker i den allra sydligaste delen. Den centrala och nordliga delen karaktäriseras av branta bergspass med terrasseringar. Tre schakt (34-36) drogs i åkermarken. I skogen grävdes 10 provgropar.
I schakt 35 och 36 framkom tre anläggningar, en grop (a 12) och två härdar (a 11 o 13). I och runt härdarna fanns relativt rikligt med skärvsten och sot. Markägaren informerade om att han vid plöjning iakttagit skärvsten och sot även väster om utredningsområdet.

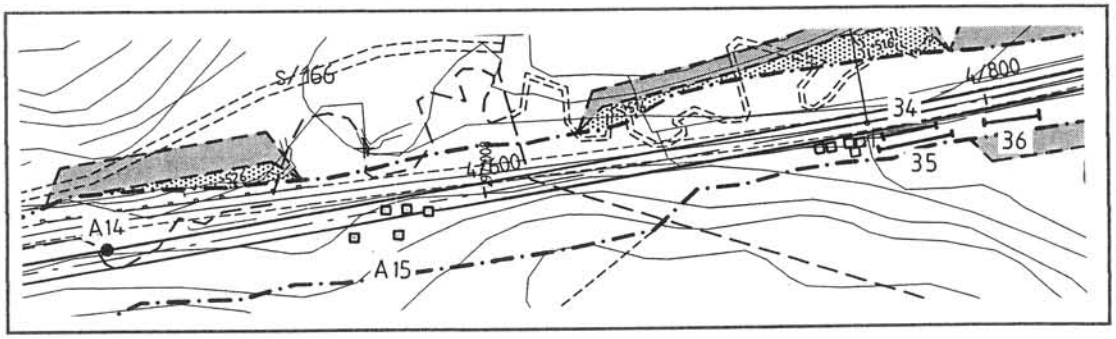

Mark, matjord 0,2-0,3 därunder grågul silt.
I skogsmarken direkt norr om schakt 35 grävdes fem provgropar. Två innehöll skärvstenar och en även kolbitar. Norr därom, vid 4 550 meter, grävdes fem provgropar på en bergsplatå (a 15). Dessa innehöll fyra avslag alla brända. Platån mäter 20 x 15 meter, den sluttar relativt mjukt mot norr varför den möjliga boplatsytan är större, ca 1000 kvm.

Mark: under förnan sand eller siltig sand.
Ett skyttevärn(a 14), bestående av jordvallar, finns vid 4 450 meter.

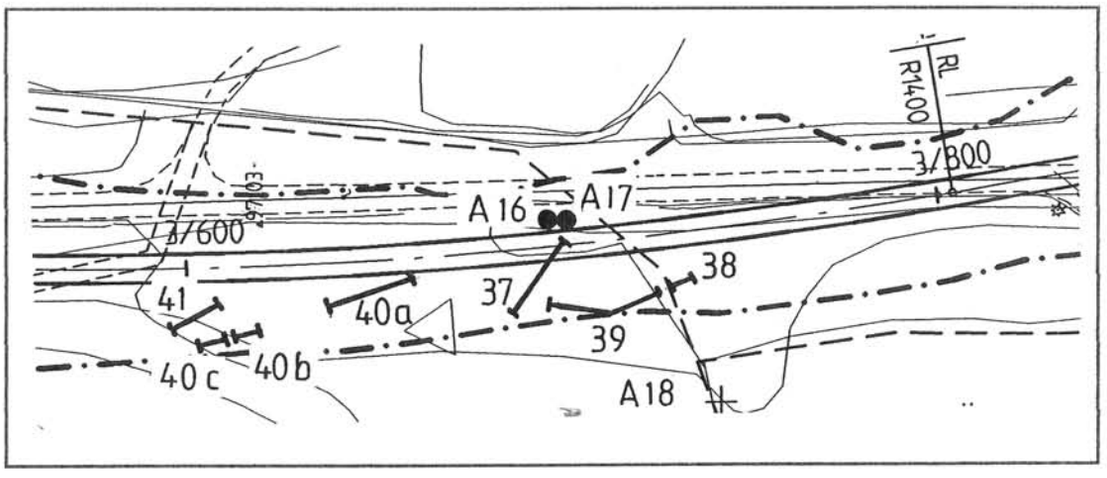

Utredningsområde 5 (4 000-3 400)
Det centrala partiet i området består av en nordvästsluttande åkermark. Söder och norr därom består marken av berg eller skogklädda bergslänter.
Inom området drogs fem schakt (37-41) alla i det centrala partiet.
Fynd och kulturlager (a 18) förekom i alla fem schakt. I schakt 39 framkom två stolphål. I schakt 40 respektive 41 framkom två härdar samt ytterligare en anläggning bestående av 0,2-0,3 stora stenar i en oval form 1,5 meter lång, synlig i schakt kant.
Fynden bestod av bränd lera,lergods, metall, sandstensbryne, skrapa och borr av flinta (båda svallade), samt slagna flint, diabas, basalt och kvartsit stenar. Prov för c-14 datering togs.
Mark; matjord 0,2-0,5 därunder sandig till grusig silt.
Direkt ovanför den undersökta slänten har följande lösfynd gjorts i samband med odling: 1 tunnackig flintyxa samt en skafthålsyxa.
I direkt anslutning till den undersökta åkern på ett utstickande bergsimpediment upptäcktes en stensättning (a 16), 2 meter i diameter och 0,5 hög. Intill denna fanns även en skålgrop (a 17) inhuggen.

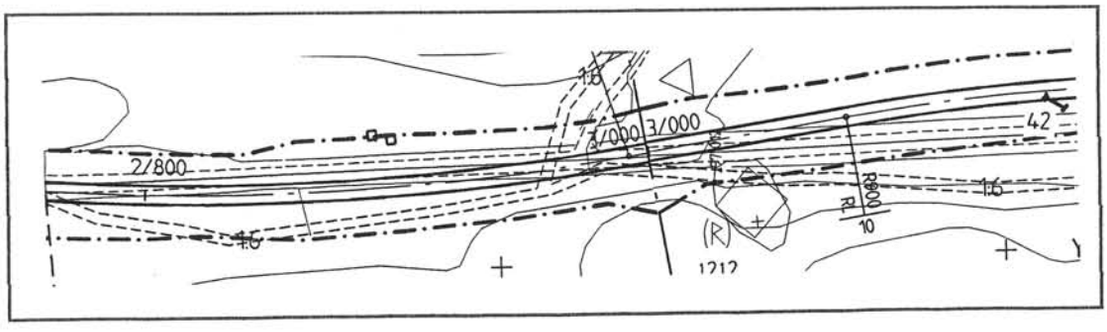

Utredningsområde 6 (3 400-2 600)
Området utgörs av ett nordsluttande bergspass, med en mindre mosse öster om vägen. Inom vägområdet finns en registrerad boplats Skee 1212. Inom området drogs ett schakt (42) dessutom grävdes fem provgropar.
Schakt 42 togs i en mosse 100 meter söder om den registrerade boplatsen. Under ett 0,8 meter tjockt torvlager uppträdde ett siltlager i detta fanns sla-

gen basalt samt ett flintsplitter.
100 respektive 300 meter norr om Skee 1212 togs fem provgropar upp, alla innehöll kol, i två fanns skärvstenar och tre innehöll flintor.
Mark; barrskog under förnatäcket fanns en tydlig urlakningshorisont, under denna en måttligt grusig gulbrun sand.

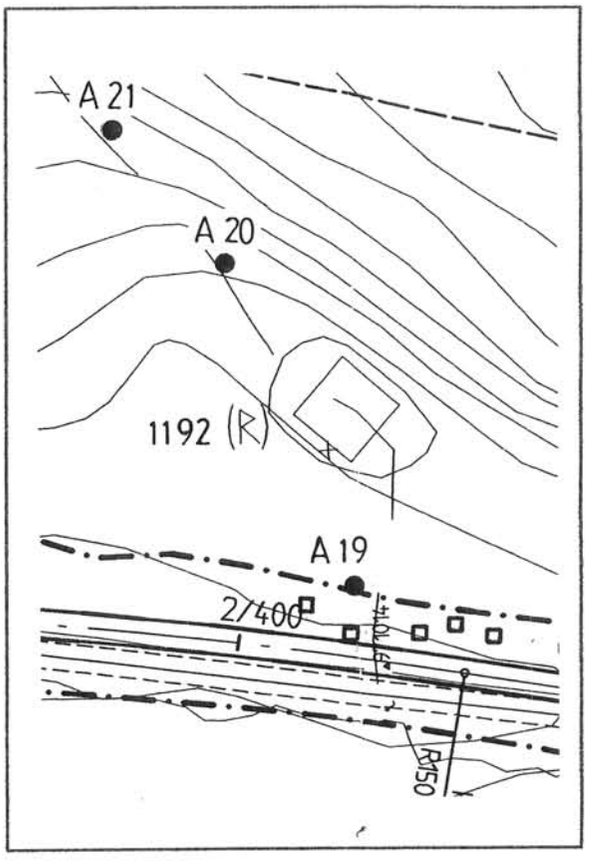

Utredningsområde 7 (2 600-2 250)
Området är en förlängning av bergspasset, där en platå öppnar sig. I botten av passet är marken tämligen sank. Väster respektive öster om vägområdet ligger två boplatser (Skee 1192 och 1193). Åtta provgropar grävdes i området.
Ingen av provgroparna gav några fynd.
Mark: Barrskog, under förnatäcket fanns ett lager humös svart sandig jord därunder ett sumpigt siltigt lager.

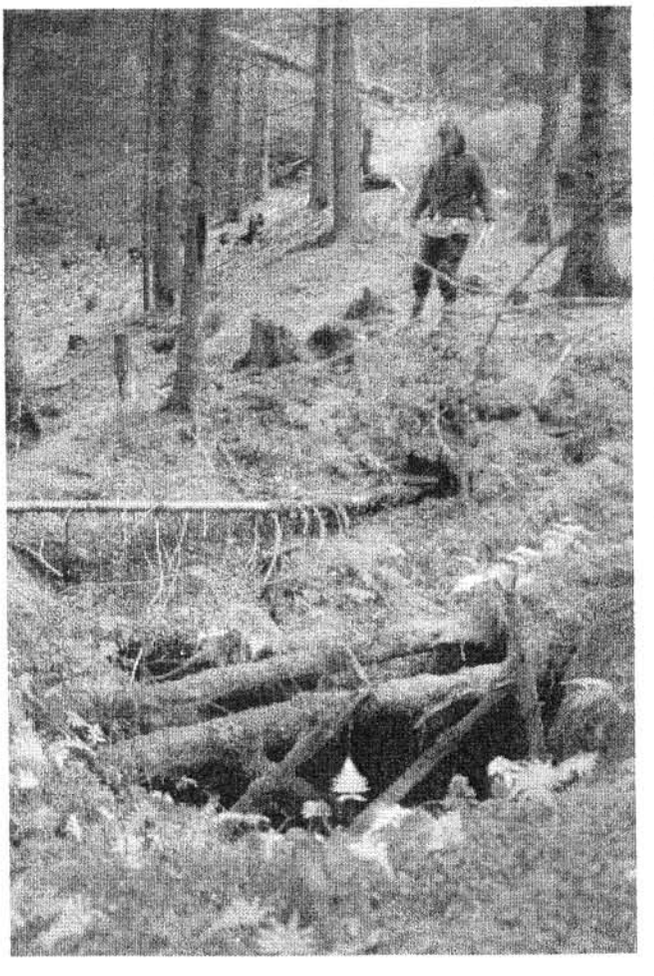

Öster om nuvarande väg, på platån och längs den östra bergslänten, upptäcktes fyra anläggningar vid 2 450 meter. En husgrund bestående av 12 huggna syllstenar samt tre tjärdalar. Alla anläggningar ligger längs bäcken som rinner ner i slänten. De verkar representera tre olika tider.
Den tjärdal som ligger längst västerut (a 19) representerar mellanåldern och är inrasad och övertorvad men mycket tydlig i sin konstruktion. Den var 7 x 5 meter och 2 meter djup. De två övriga vilka båda ligger utanför föreslagen vägsträckning består av (a 20) en tjärdal med delar av timmerskoningen kvar samt en (a 21) vilken är nästan helt igenrasad och ger ett mycket ålderdomligt intryck. Prov för c-14 datering togs.

Utredningsområde 8 (2 250- 2 000)
Området utgörs av den sista trånga bergspassagen innan slättlandskapet runt Valex öppnar sig. Marken är här omväxlande stenig och sumpig. Inom området men väster om föreslagen vägsträckning finns en registrerad boplats, Skee 474.
Vid 2 200 meter finns ett militärhinder (a 22) bestående av stora block, ett så kallat stridsvagnshinder.

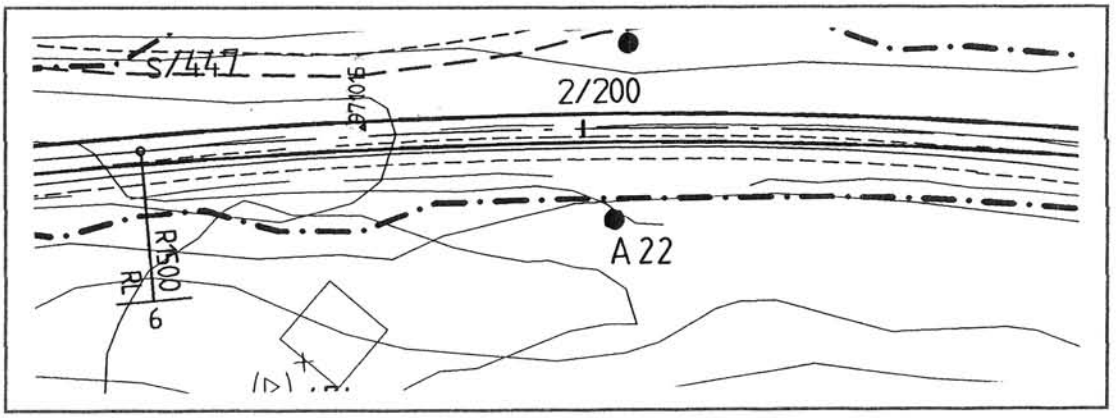

Utredningsområde 9 (2 000-1 000)
Områdets södra del karaktäriseras av den bäckravin som meandrar sig ner genom bergssluttningen tills den möter slättlandet. Inom området drogs 6 schakt (43-48).
I alla schakt framkom fläckar med kolinblandat material. I schakt 44 och 46 framträdde det som ett sammanhängande lager och i schakt 47 visade det sig vara extremt svart och mycket mäktigt. Detta schakt grävdes två meter djupt och profilen visade på att det fortsatte nedåt i en svag kurva och överlagrades av ett gulgrått siltlager. I botten fanns brända och obrända grenar i relativt välbevarat tillstånd. En trolig förklaring är att kollagret kommer från en skogsbrand denna har i sin tur orsakat en ökad jorderosion. När sedan

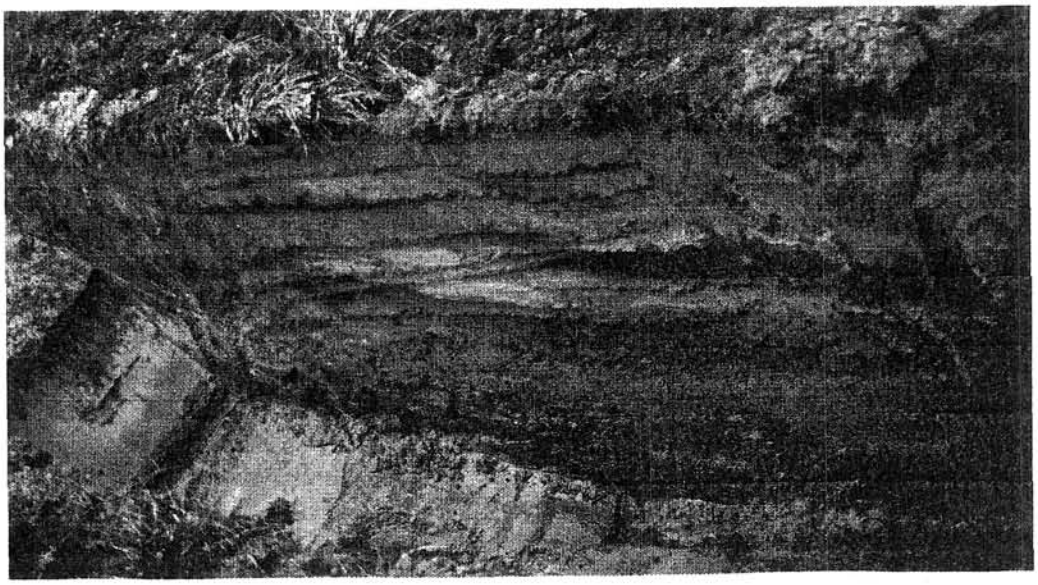

bäcken ändrat sitt lopp, ytterst kanske beroende på ett mindre ras har grenarna begravts under siltlagret och därmed bevarats.
Inga fynd framkom. Prov för c-14 datering togs. Preliminärt resultat visar på 3300 BP.
Mark; under matjorden bestod jorden av olika sandfraktioner utom i de två nordligaste schakten där den gulgråa silten framträder igen.

Utredningsområde 10 (1 000- 0)
Området karaktäriseras naturligtvis av slättlandskapet men vägen går tätt intill bergskanten i väster. I norra delen ligger en hällristning, Skee 604, strax väster om vägen. Två schakt drogs i området runt hällristningen dessutom grävdes två provgropar i bergskanten.
På en bergsplatå vid 750 meter togs en provgrop vilken gav fynd i form av flintavslag och kol (a 23). Platån är 60 x 20 meter.
I schakt 50 framkom en slagen svallad flinta.
Mark; matjord ca 0,35 därunder blålera.

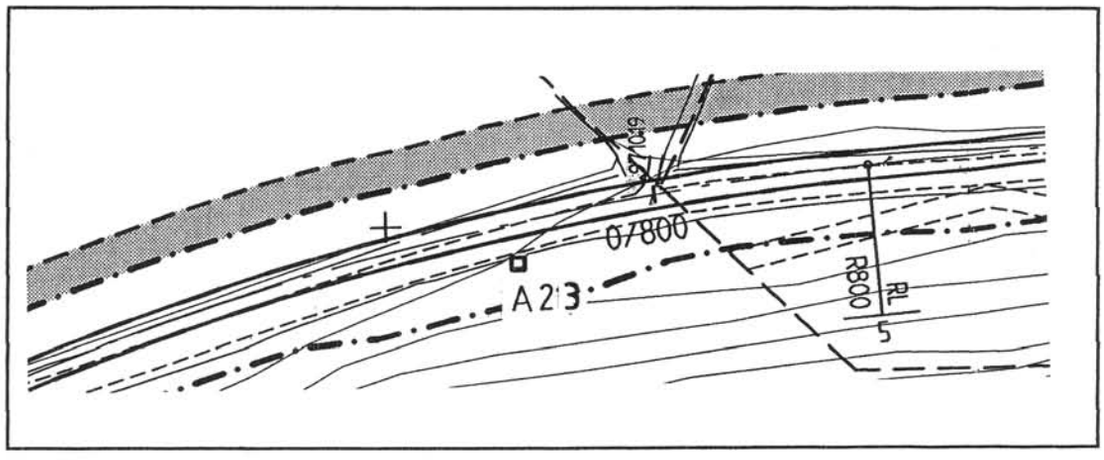

SAMMANFATTNING

Inom ramen för utredningen framkom 23 anläggningar:

Kulturlager/boplats	4 st
Härd/stolphål (ej ingående i kulturlager)	5 st
Odlingsröse	2 st
Stensättning	1 st
Historiska lämningar	10 st
Hällristning	1 st

Kulturlager/Boplatser
Anläggning 1 och 18 avser ytor där ett av odling stört kulturlager identifierats. I fallet med anläggning 1 fanns kulturlagret inte i direkt förbindelse med vare sig fynd eller övriga anläggningar. Kulturlagret uppträdde på en liten platå och delvis ned i en sydsluttning. I denna sluttning samt nedanför framkom fynd av bl a slagen flinta och kvarts. På platån men norr om kulturlagret framkom ett stolhål (A2) samt en härd (A3). Dessutom finns ett odlingsröse i direkt anslutning till kulturlagret. Som nämnts på annan plats kan detta mönster ha skapats av senare tiders odlingsaktivitet men framfö-

rallt tyder det på att platsens aktivitetstid varit kort. Platsens tidställning går inte att definiera utifrån de gjorda fynden, men det förefaller sannolikt att odlingsröset inte är samtida med de övriga anläggningarna.
Anläggning 18 är å andra sidan mer komplex. Här finns flera olika tidshorisonter representerade. I norr finns i anslutning till härdanläggningar fynd av två svallade flintredskap. I samband med dessa fanns också en omlagring i sandlagren som tyder på en strandzon. Här fanns även fynd som får räknas till historisk tid bl a ett bryne. Längre söderut framkom två troliga stolphål i ett parti med mycket kol i kulturlagret. Tillsammans med det kolförande lagret kom bitvis rikligt med bränd lera och lergods. Även järnföremål förekommer i detta lager, alltför rostiga för att kunna bestämmas utom en trolig spik.
I den östra delen av detta område finns en förmodad stensättning (A 16) och en skålgrop (A 17). Områdets tidställning kan hypotetiskt säga beröra tidig stenålder, tidig järnålder samt medeltid/historisk tid.
De två boplatserna anläggning 15 respektive 23 verkar rumsligt väl-avgränsade och troligen även tidsmässigt. Dock representerande olika tidsskeden. Förutsatt att de varit strandanknutna bör de, beräknat utifrån landhöjningsdiagram, vara från 4000 f kr respektive perioden 2 500-500 f kr. Den senare tidsperioden stämmer väl överens med dateringen för den förmodade skogsbranden.

Härd/Stolphål (ej ingående i kulturlager)
Anläggning 2 och 3 har redan redogjorts för i det föregående stycket. Anläggning 11-13 bestod av härdrester i en åker. Matjordstäcket var ovanligt tunt just här och de var rejält deformerade av plöjning. Inget egentligt kulturlager kunde identifieras i anslutning till dem.

Odlingsröse
Anläggning 4 är redovisad i stycket Kulturlager/boplatser. Anläggning 7 låg på ett utskjutande berg i direkt anslutning till åkermark. Dess läge, och utseende, påminner mycket om anläggning 4 men även delvis om anläggning 16, vilken tolkats som stensättning. Detta gör att benämningarna på dessa anläggningar bör ses som hypotetiska tills vidare undersökningar avgjort deras verkliga status.

Stensättning
Anläggning 16 är redovisad under rubriken Kulturlager/Boplats.

Historiska lämningar
Dessa anläggningar representerar tre aspekter av bygden.
1 Den lokala ekonomin genom tjärdalar (A 19-21), stenbrott (A 6) och kolgrop (A 5).
2 Kommunikationer genom vägkonstruktionerna (A 8-10).
3 Gränslandet under krigsåren genom olika försvarsanläggningar (A 14 och 22).

Hällristning
Anläggning 17 är redovisad under rubriken Kulturlager/Boplats.

Tidigare registrerade fornlämningar
Föreslagen vägsträckning kommer att beröra två tidigare kända fornlämningar, Skee 1212 och 1245, boplats respektive by- och gårdstomt. Provgropar och schakt både norr och söder om boplatsen indikerar att dess utsträckning är betydligt större än den registrerade.
By och gårdstomten vid Lytorp är speciellt intressant på grund av dess närhet Hämmen samt till de medeltida ödegårdarna(Skee 1341 och 1463) och byg 1349 med husgrunder och odlingsspår.

SLUTSATSER

Mot bakgrund av de ovan redovisade resultaten anser Bohusläns Museum att följande platser skall bli föremål för förundersökning, då de nedan redovisade fornlämningarna såväl som de historiska lämningarna kommer att beröras av vägbygget:

Förundersökning 1: Undersökning av kulturlager och anläggningar, vid Äng, runt 6 500 meter. Uppskattad undersökningsyta ca 6 000 kvm.

Förundersökning 2: Odlingsrösen (2) och stensättning, vid Äng respektive Södra Hee, vid 6 500, 6 000 respektive 3 600 meter. Undersöknings yta 200 kvm.

Förundersökning 3: Historiska lämningar minst 8 objekt. Vid Äng, Lytorp, Hämmen, Valex, vid 6 150, runt 5 700, vid 4 450, 2 450 respektive 2 200 meter. Undersökningsyta 1000 kvm.

Förundersökning 4: Skee 1245, vid Lytorp, runt 5 200 meter. Undersökninsyta 8 000 kvm.

Förundersökning 5: Undersökning av boplats, vid Lytorp, vid 4 500. Uppskattad undersökningsyta 1 200 kvm.

Förundersökning 6: Undersökning av kulturlager och anläggningar inklusive hällristning, vid Södra Hee, runt 3 700 meter. Uppskattad undersökninsyta 6 500 kvm.

Förundersökning 7: Skee 1212, vid Valex, runt 3 000 meter. Uppskattad undersökningsyta 12 000 kvm.

Förundersökning 8: Undersökning av boplats, vid Valex, vid 750 meter. Uppskattad undersökningsyta 1 000 kvm.

Målet för förundersökningarna är att fastställa objektens karaktär och omfattning som grund för den fortsatta bedömningen om dess bevarandevärde respektive forskningspotentional. Utan att föregripa förundersökningsresultaten kan man redan på detta stadium peka på möjliga huvudlinjer i de

slutliga undersökningarna.
En kategori är boplatser av stenålderskaraktär som uppvisar tecken på havsanknuten aktivitet. Där ett studie av deras ekonomiska och sociala organisering är speciellt intressant. Den karaktär av strandanknytning de givit gör också att området kan visa sig ha potentional för studier runt landhöjningsförloppet i norra Bohuslän.
En annan kategori är aktiviteter och objekt knutna till uppodlingen av landskapet. Av speciellt intresse är platserna Lytorp och Södra Hee, och deras samband med Hämmen. Området ger en möjlighet till att studera ett välavgränsat geografiskt rum såväl som en lång tidsdimension. För att tydliggöra detta krävs en speciell inriktning på naturvetenskapliga analyser. Dessutom är de historiska lämningar en viktig del i förståelsen av detta gränsland. Där gränsen inte bara handlar om nationer utan också den ekonomiska basen.

Uddevalla 29/1-99

Stig Swedberg

Tekniska och administrativa uppgifter

BM Dnr:	**132/98**
Fornlämnings nr:	
Fastighet:	**Rämne-Valex**
Socken:	**Skee**
Kommun:	**Strömstad**
Län:	**Västra Götalands**
Landskap:	**Bohuslän**
Ekonomiska karta:	**9068,78,88**
Koordinater:	**X 6533,95-6540,20 Y 1244,90-1244,50**
Koordinatsystem:	
Höjd över havet:	**10-65**
Uppdragsgivare:	**Vägverket**
Kostnadsansvarig:	**Vägverket**
Ansvarig institution:	**Bohusläns Museum**
Fältarbetsledare:	**Stig Swedberg**
Övrig personal:	**Åsa Algotsson och Rune Bark**
Fältarbetstid:	**28/9-9/10-98**
Rapporttid:	
Undersökt yta:	**200 000 m²**
Datering:	**Stenålder- historisk tid**
Typ av fynd:	**Bearbetad flinta, keramik, bränd lera**
Fynden förvaras på BM.	**UM nr 28866**
Renritning:	**Annette Olsson**
Redigering och layout:	**Stig Swedberg**
Bilder:	**Stig Swedberg**

Bilaga 1: Utdrag ur ekonomiska kartor 9068, 9078, 9088.

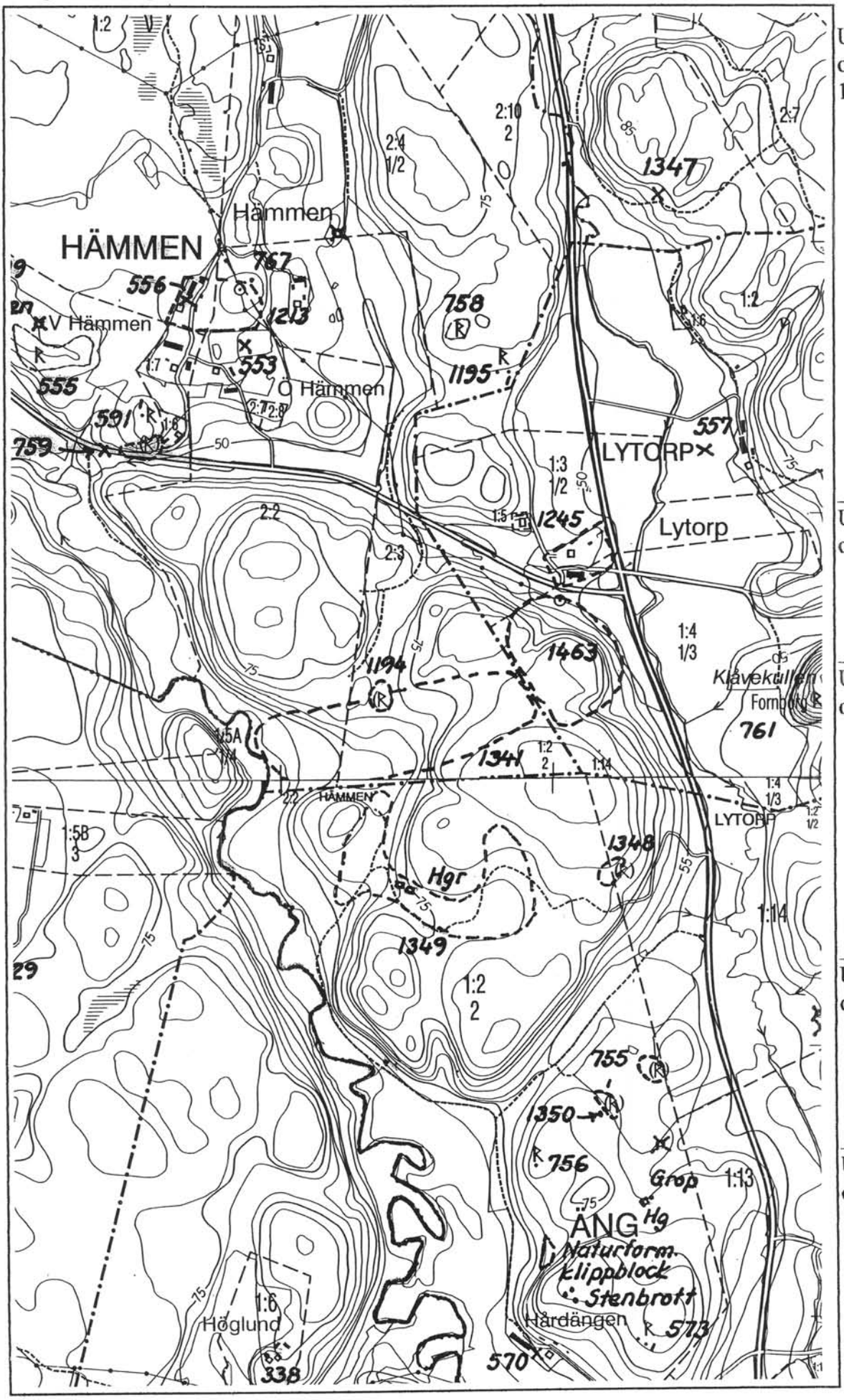

Bilaga 1: Utdrag ur ekonomiska kartor 9068, 9078, 9088.

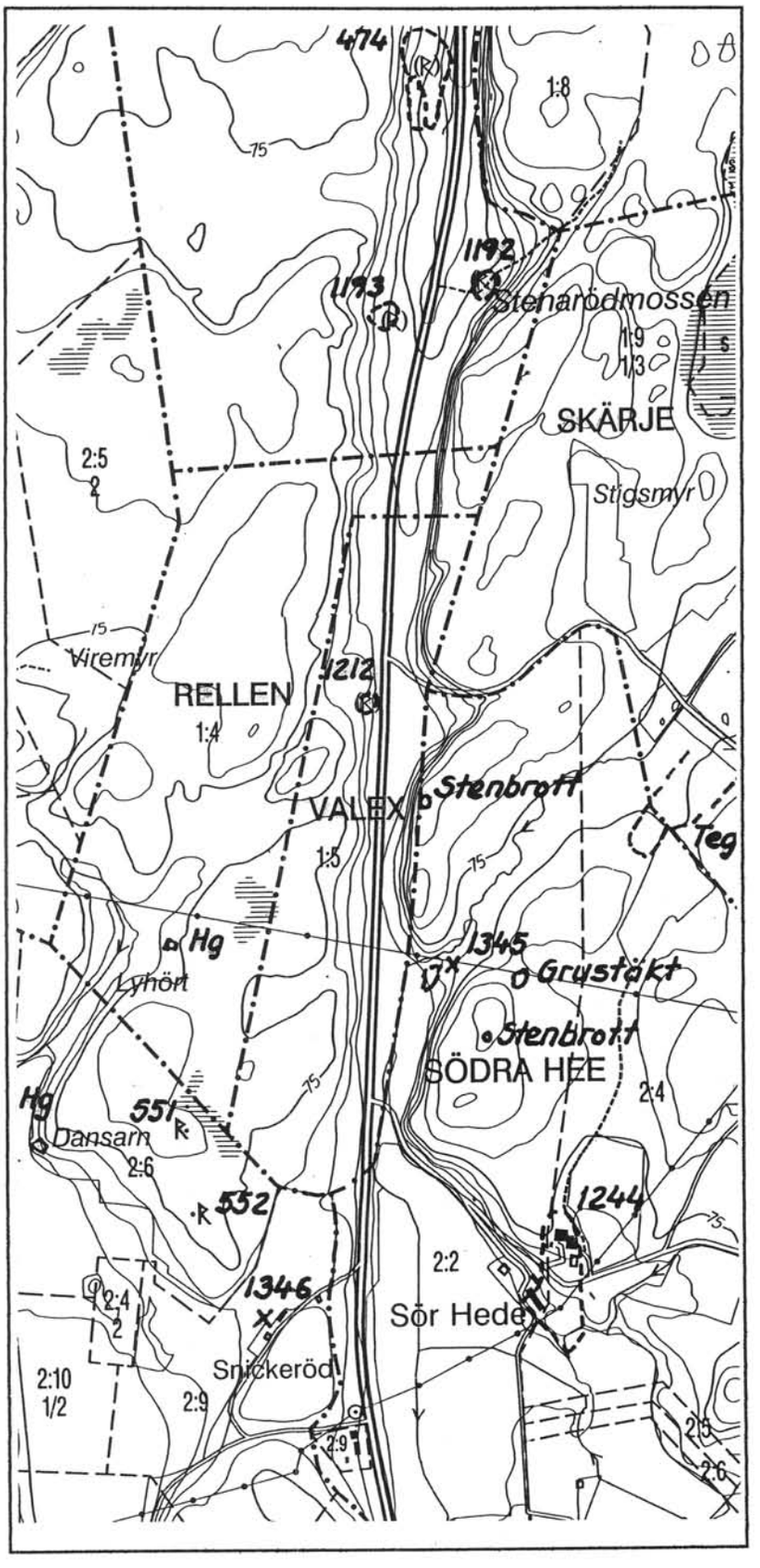

Utredningsområde 8

Utredningsområde 7

Utredningsområde 6

Utredningsområde 5

Utredningsområde 11

Bilaga 1: Utdrag ur ekonomiska kartor 9068, 9078, 9088.

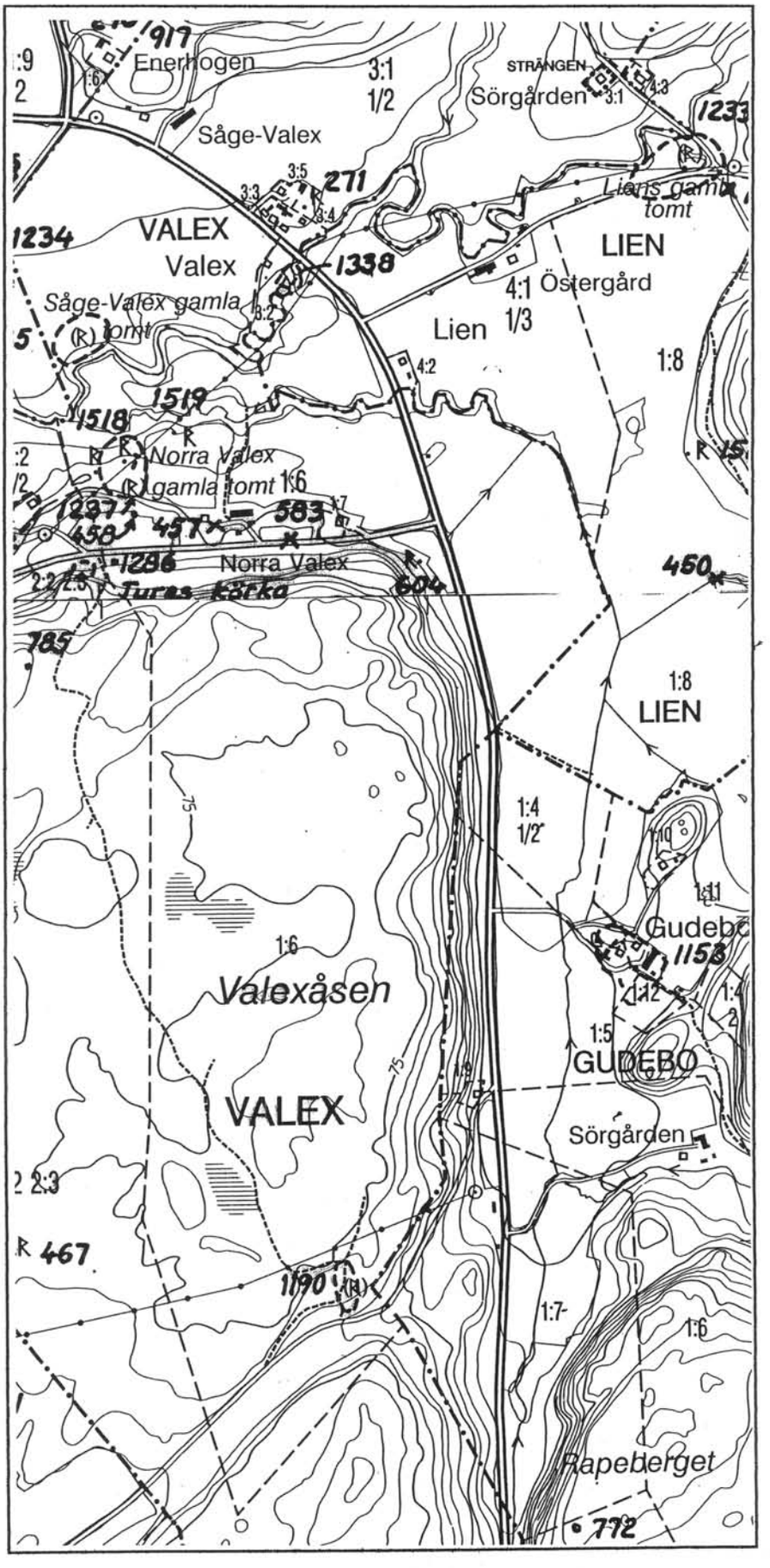

Utredningsområde 10

Utredningsområde 9

nr	au	markslag	jordart	längd	riktning	djup	lager o beskrivning	fynd	anläggning	prov	kommentarer	nästa schakt nr	grader	meter	datum	signatur
1	1	åker/vall	siltig lera	18	24	0,30	1 matjord 0,3 ; 2 siltig lera gulgrå	x	x	x	30 m 147 grader till avtagsväg.	2	1	35	28-sep	åa
2	1	åker/vall	siltig lera	21	30	0,30	1 0,25 ; 2 med kolstänk	x	x	x	schakt 1 o 2 börjar i dikeskant	3	350	16	28-sep	åa
3	1	åker/vall	siltig lera	20	33	0,25	1 0,18; 2	x	x	x	4 m till dikeskant	4	3	18	28-sep	åa
4	1	åker/vall	siltig lera	20	38	0,27	1 0,2 ; 2 med kolstänk	1 svallad flinta, 1 kvartskärna, 1 bergartsavslag alla i övergång mellan lager	x	x	6 m till dikeskant	5	5	17	28-sep	åa
5	1	åker/vall	siltig lera	21	40	0,20	1 0,2 ; 2	x	x	x	7 m till dikeskant	6	340	15	28-sep	åa
6	1	åker/vall	siltig lera	15	38	,18-,30	1 0,15-0,20 ; 2	1 flint-, 1 kvartsavslag samt en skifferbit ev bearbetad	x	x	11-12 m till dikeskant	7	25	28	28-sep	åa
7	1	åker/vall	siltig lera	29	60	,10-,60	1 0,10-,15; 2; 3 sotpåverkat humöstlager med kolstänk under lager 1intill 0,30 tjockt	lager 1 : 1 bränd flinta lager 2 : 1 svallad flinta	x	x	2 m till dikeskant	8	0	18	28-sep	åa
8	1	åker/vall	siltig lera	30	53	0,20	1 0,2; 2; 3 klager 16-24 tj uppträder 0,15 sotfläckar	x	x	x	7 m till dikeskant	9	349	12	28-sep	åa
9	1	åker/vall	siltig lera	30	63	0,18	1 0,15 ; 2, tendens till l 3 vid 18 m	x	x	x		10	320	32	28-sep	åa
10	1	åker/vall	siltig lera	25	46	0,20-0,25	1 0,20-0,24; 2	x	mörkfärgning ev stp 0,30 dj	x	39 meter till dikeskant	11	343	28	28-sep	åa
11	1	åker/vall	siltig lera	19	163	0,24-0,28	1 0,20-0,24 ; 2	x	skärvstensansamling i dikeskant, ev hård. 0,5 liter skrvst i mörkfärgad sand med små kolbitar.	x	avstånd till 10 från so till nv	12	103 fr sch 10	11	28-sep	åa
12	2	åker/vall	siltig lera	15	313	0,33	1 0,2 ;2 ; 3 0,13 med kolstänk mellan 11-14 meter	x	x	x					28-sep	åa
13	2	åker/vall	siltig lera	31	278	0,20-0,25	1 0,2 2;	x	mörkfärgning 0,5 och 0,1 dj kol o sot	x	14 0 15 utgår från sch 13 vid 11 meter	14	170		29	åa
14	2	åker/vall	siltig lera	10	170	0,25	1 0,20; 2;	x	ränna med mörkfärgning intill 0,15	x		15			29	åa
15	2	åker/vall	siltig lera	5	330	0,25	1 0,20; 2;	x	x	x	från schakt 13	16	322	17	29	åa
16	2	åker/vall	siltig lera	20	270	0,25	1 0,20; 2;	x	x	x		17	350	18	29	åa
17	2	åker/vall	siltig lera	10	284	0,25	1 0,20; 2	x	x	x	schaktet avbrutet för dike	18	284	1	29	åa
18	2	åker/vall	siltig lera	7	284	0,30	1 0,3; 2	x	x	x	forts på 17	19	360 11 m fr s	3	29	ss
19	2	åker/vall	siltig lera	19	284	0,2-0,4	1 0,20-,40 ; 2	x	1 grop med kulturlager 0,15 djup	x		20	330	10	29	ss
20	2	åker/vall	siltig lera	9	284	0,35	1 0,25-0,35 ;2	x	x	x		21	längs väg	214	29	ss
21	3	åker/vall	lera	4		0,35	1 0,05; 2	x	x	x		22	346	19	29	ss
22	3	åker/vall	lera	11		0,20		2 x	x	x	ren lera även i grässvålen!				29	ss
23	3	åker/vall	lera	15	358	0,20	1 0,20 ; 2	x	mörkfärgning 0,25 dj	x		24	358	5	29	åa
24	3	åker/vall	lera	13	358	0,25	1 0,20 ; 2	x	mörka partier med sot i övergången mellan lagren	x		25	358	32	29	åa
25	3	åker/vall	lera	9	314	0,25	1 0,20 ;2	1 svallad flinta,	x	x	kolbitar mot botten	26	62	1	29	rb
26	3	åker/vall	lera	6	62	0,25	1 0,20 ;2	x	x	x					29	rb
27	3	åker/vall	växlande silt o sand	48	28	0,35	1 0,20 ; 2 ;4 sand	x	x	x	flintor i bäcken	28	40	0	29	åa
28	3	åker/vall	växlande silt o sand	13	40	0,35	1; 2; 4	x	x	x	I både 27 28 förekom partier med mörkfärgningar, tydligt kol o sotpåverkade	29	10	20	29	åa
29	3	åker/vall	växlande silt o sand	32	0	0,35	1; 2; 4	x	x	x	även här mörkare partier en 55 x 25 stor hylla där tem				29	rb
30	3	skog	grus, sten i silt	23		0,40	5 lerig silt; 6 sandig silt	x	x	x	separata schakt drogs över ytan alla tomma				30	åa
31	4	åker/vall	lera	6		0,20	1 0,15; 2	x	x	x	x				30	åa
32	4	åker/vall	lera	3		0,30	1 0,15; 2	x	x	x					30	ss
33	4	åker/vall	siltig lera	49		0,22/1,10	1 0,20; 2 0,30; 7 blålera	x	x	x					30	ss
34	11	åker/vall	siltig lera	13		0, 25	1 0,20; 2	x	x	x	längst i norr någon skärvsten o diffusa mörkfärgningar				30	ss

nr	au	markslag	jordart	längd	riktning	djup	lager o beskrivning	fynd	anläggning	prov	kommentarer	nästa schakt nr	grader	meter	datum	signatur
35	11	åker/vall	siltig lera	32		0,40	1 0,18-,32; 2	x	1 härdbotten, sotig med skärvsten (se profilskiss), 2 grop 0,25 i diameter o,15 djup humös	x	Anl 1 0,5 meter från dikeskant. Anl 2 7 meter från norra änden av schaktet				1	ss
36	11	åker/vall	siltig lera	21		0,30	1 0,20; 2	x	1 en eventell anl troligen sönderplöjd härd; sot o skärvsten	x	Väster om utredningsområdet har, vid plöjning iaktagits				1	ss
37	5	åker/vall	siltig lera	23	307	0,40	1 0,2; 8 urlakadmatjord med lerig silt kolstänk 0,20--0,35; 2	bränd lera	x	x	3m från skålgrop och stensättning				5	åa
38	5	åker/vall	sandig silt	6	340	0,30	1 0,13; 9 gul sandig silt 0,13-,18; 8 0,18-,38; 2	x	2 sotfläckar med enstaka skärvstenar	x	troligen rest sv kulturlager	39	340	3	5	åa
39	5	åker/vall	sandig silt	29	340/6	0,40	1 0,12; 3 0,12-,25; 8 bitvis med mörkare fläckar	bränd lera lergods, metall	2 stolphål, 040 under markyta, 1 0,18x,10 2: 0,13 i diameter	kol 39:3	tydlig kulturlagerrest				5	åa
40a	5	åker/vall	sandig silt	23	348	0,50	1 0,48 9 grusig(0-7m) 2 (7-23 meter)	brnränd lera vid 4 m	enstaka mörkfärgningar med kolbitar, vid 11 m stenar 0,2-0,3 i samling 1,5 m brett						5	ss
40b	5	åker/vall	sandig silt	5	348	0,35	1 0,30; 2					40c	348	5	5	ss
40c	5	åker/vall	sandig silt	8	348	0,25	1 0,22; 4 gulröd sand	slagna diabas o kvarsitstenar	1 härdbotten kol o rödbränd sand	x		41		8	5	ss
41	5	åker/vall	sandig silt	15	334	0,50	1 0,30; 4 med sottinser 0,12; 10 gulbrun sandig silt 0,15; 11 gul silt, trolig strandzon	flinta,bränd lera bryne	1 härdrest sot o skärvsten 2 sotstråk med kol=kulturlager		tydlig strandprofil direkt i anslutning till kulturlagret				6	ss
42	6	mosse	grå silt	2		1,20	1 mosslager 0,8 12 grå silt	flinta och slagen basalt	x	x	områdets geografi talar för att hela passet varit utbyttjat som strandlägesboplats				6	ss
43	9	skog	sandig silt	6		0,4-1,5	1 0,03 ; 4 varviga gula, gråa och vita sandlager, trolig strandzon	x	x	x					7	ss
44	9	skog	sand	5		0,80	1 0,05; 13 sotinblandad mörkbrun sand något humös; 4 0,25; 14 grågul sand		x	x	lager 13 troligen resultat av skogsbrand				7	ss
45	9	skog	sand	6		0,3-1,10	1 0,05; 4 rödaktig 0,15; 13 0,10-0,40; 14	x	x	x					7	ss
46	9	skog/slänt	sand	6		0,6-1,30	1 0,05; 4 varvigt 0,20; 13 0,10; 4 varvigt	x	x	x					7	ss
47	9	åker/vall	siltig lera	4X4		0,6/2,0	1 0,25; 3 mörk humös starkt kolinblandad jord med vissa träfibrer i stråk0,20- 2,0; 2	x	x	träma teri al 1,80 1 lager 3	troligen ett ras som ändrat bäckfåran i samband med skogsbrand				7	ss
48	9	åker/vall	siltig lera	6		0,25/0,70	1 0,22; 4 0,30; 2	x	x	x					7	ss
49	10	åker/vall	lera	5		0,40	1 0,37; 7	x	x	x					7	ss
50	10	åker/vall	lera	5		0,35	1 0,35: 7	en slagen svallad flinta	x	x					7	ss

Bilaga 3: Fynd och prov

Fynd

fynd nr	hemvist	au	z	material	typ	kommentar	antal/vikt	anl. typ
1	s42	6	57	basalt	övr	troligen slagna	7	strandzon
2	s42	6	57	flinta	övr	splitter	1	strandzon
3	pg	11	60-65	flinta	avslag	1 övr alla brända	4	bergsplatå
4	s39	5	60	lera	bränd	en del av kärl annars övr	22gr	åkermark
5	s39	5	60	metall	spik?		1	stolphål 39:1
6	s39	5	60	lera	bränd	2 del av kärl annars övr	24gr	i lager 3
7	s40 a	5	60	lera	bränd	ej av tegeltyp	18gr	i lager 3
8	s40 c	5	60	kvartsit	övr		1	nära ev härdbotten
9	s40 c	5	60	basalt	övr		1	nära ev härdbotten
10	s40 c	5	60	skiffer	övr	osäkert om slagen	4	nära ev härdbotten
11	s41	5	60	flinta	avslag		1	i 1 10
12	s41	5	60	övr	avslag		2	i 1 4
13	s41	5	60	lera	bränd		1gr	i 14
14	s41	5	60	flinta	redskap	med ret svallade, ev borr resp skrapa	2	i 1 10
15	s41	5	60	basalt	avslag	troligen slagna	1	i 1 10
16	s41	5	60	sandsten	bryne		1	1 14
17	s41	5	60	metall		ev slagg el sintrad sand	1	1 14
18	pg	10	18-25	flinta	avslag	1 splitter	2	i kanten av bergsplatå (20)
19	pg	6	55	övr	spån		1	
20	pg	6	55	flinta	avslag		2	ej tillvaratagen
21	s4	1	50	flinta	övr		1	ej tillvaratagen
22	s4	1	50	kvartsit	kärna		1	ej tillvaratagen
23	s4	1	50	bergart	övr		1	ej tillvaratagen
24	s6	1	50	flinta	avslag		1	ej tillvaratagen
25	s6	1	50	kvarts	avslag		1	ej tillvaratagen
26	s7	1	50	flinta	övr	1 bränd 1 svallad	2	ej tillvaratagen
27	s25	3	50	flinta	övr	svallad	1	ej tillvaratagen
28	s37	5	55	lera	bränd			ej tillvaratagen
29	pg	6	55	flinta	avslag	1 bränd 1 svallad	2	ej tillvaratagen

Prov

prov nr	hemvist	au	djup	material	typ	kommentarer	vikt	skickat/resultat
1	s47	9	1,8	trä	c14			T
2	s41	5	0,2	kol o sot	c14	i profil 2		x
3	s39	5	0,45	kol o sot	c14	i lager 3		B
4	tjärdal 1	7		kol o sot	c14	i utkastvall		x
5	tjärdal 3	7	0,1	kol o sot	c14	i ränna		B

Bilaga 4: Anläggningar

Anläggningar

anl nr	*au omr*	*hemvist*	*längd*	*bredd*	*höjd/djup*	*typ*	*beskrivning*
1	1	s7-9&12	80	20	0,15	kulturlager	Humöst sotpåverkat lager med kolstänk
2	1	s10	0,2	0,2	0,3	stolphål	fyllning som kulturlagret, 4 m från schaktets södra ände
3	1	4m v om s11	0,5	0,5	0,2	härd	i den snittade ytan fanns knappt 1l mindre skärvstenar samt små kolstänk
4	1	1m o om s8	1,5	1,5	0,4	stensättning	stenar 0,1-0,3 stora, tendens till kantkedja, stensättning som hypotes men ev odlingsröse
5	2	6150 m	3,5	3,5	0,2	kolninsgrop	grop, 1m diam och 0,2 m dj, omgiven av vall, 1,5 m br och 0,1-0,2 m hög. Vid sondning i gropen framkom 0,15-0,2 m humös, sand, därunder gul silt, inget kol. Vid sondning i vallen var på 0,6 m dj; 0,2 m hu silt, 0,12 m hus silt m kolstänk och 0,2 m gul silt m kolkonc. därunder gul silt.
6	2	6130m	20	10	x	stenbrott	brottyta med slaplats och skrotsten
7	2	6 000m	1,5	1,5	0,5	odlinsröse	stenar 0,3-0,4 stora mindre i botten där ett par är skärviga,tendens till kantkedja utrasad mot norr, odlinsröse som hypotes men ev stensättning
8	3	5 800- m				väg	den äldre landsvägen till hämmen
9	3	5 800m	120	3	0,7	dike	avvattninsdike för vg 164
10	3	5 600m	30		0,5	stödmur	stödmur för väg 164
11	11	s 35	1,1		0,2	härdbotten	starkt sotig botten med enstaka skrvstenar, profil ritad i scaktkanten
12	11	s35	0,3	0,2	0,15	grop	soti humös fyllning
13	11	s36	0,7	0,7		härdrest	närmast en sotig fläck med flera skärvstenar
14	11	4 450m	10	15	1	skyttevärn	i form av en nedgrävning i backe ovanför vägen. ett centralt rum och två mindre skyttegropar förbundna med varandra genom gångar
15	11	4 550m	20	15		boplats	på platån, 20x15m, tos fem provropar varav fyra innehöll slagen och delvis bränd flinta, slänten norr om platån kan innehålla en fortsättning av boplatsen.
16	5	3 700m	2	2	0,5	stensättning	liger på utskjutande bergsparti i direkt anslutning till vägen, uppbyggd av 0,05-0,3 stora stenar.
17	5					hällristning	skålgrop 1
18	5	s37-41	150	40		boplats	över hela ytan framträdde kulturlagerrester, i dess södra del mest i form av bränd lera, kol och järn samt två stolpål 0,41 djupt och 0,18 i diameter resp 0,40 och 0,13; i norr dessutom i form av slagen flinta, bl a två svallade redskap skrapa resp borr, samt två härdrester; 1 0,7x0,9m runt denna fanns hårt bränd sand och mindre skärvstenar; 2 0,7x0,6m runt denna fanns rikligt meed sot och enst skärvsten.
19	7	2 450m	7	5	2	tjärdal	botten spetsig ca 2x2m, vall 1,5-2m br 0,1-0,4 hög, ränna mot bäck i väst 5 m lång. I samma bergssluttning men utanför vägområdet finns ytteligare två tjärdalar.

Bilaga 4: Anläggningar

anl nr	*au omr*	*hemvist*	*längd*	*bredd*	*höjd/djup*	*typ*	*beskrivning*
20	7	2 450m	10	10	2,5	tjärdal	botten rektangulär 4x3m 8 synliga stockar från timmerkistan kvar, 2,5-3m br, 0,9m hög, ränna mot bäck i nv 6 m, tunngrop 0,5 dj och 0,5 br, mycket välbevarad!
21	7	2 450m	5	4	0,4	tjärdal	botten 0,8x1m, vall 1-1,5 intill 0,2 hög, gropen delvis stensatt, ränna 4 m mot väst böjer mot bäcken i norr, tjärdalen verkar mycket ålderdomlig men dock tydlig i sin struktur.
22	8	2 200m				militärhinder	i form av stenblock
23	10	750m	60	20		boplats	på en platå togs en provgrop i denna framkom helt ytligt en horisont med kol och slagen flinta